

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

**Індекс медійної та інформаційної грамотності
бібліотекарів обласних бібліотек для дітей**
(Програма та методика моніторингового дослідження)

Київ — 2022

УДК 027.625(477):001

I-60

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладачі: О. Б. Петренко, Є.Ю. Лідерман.
Літературний редактор В.В. Зеленська.

Індекс медійної та інформаційної грамотності бібліотекарів обласних бібліотек для дітей: прогр. та методика моніторингового дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. Б. Петренко, Є. Ю. Лідерман. — Київ: НБУ для дітей, 2022. — 7 с.

Програму та методику моніторингового дослідження розроблено з метою визначення рівня медійної та інформаційної грамотності бібліотечних фахівців обласних бібліотек для дітей: знання та форми застосування інформаційних технологій у бібліотечному обслуговуванні користувачів.

© Національна бібліотека України для дітей

I. Обґрунтування доцільності проведення дослідження

Сьогодні медіаграмотність — життєво необхідна навичка кожного українця. Вона формує критичне мислення, вміння не піддаватися на провокації та вкиди в соцмережах чи ЗМІ, спонукає до перевірки інформації. В Україні це питання постає особливо гостро, оскільки в умовах збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави українці стикаються з дезінформацією, інформаційними атаками, зламом акаунтів, фейками. Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021 затверджено «Стратегію інформаційної безпеки», в якій сказано, що інформаційна безпека України — складова частина національної безпеки країни. Цим декларативним документом визначено 7 важливих перспективних цілей, серед яких — підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності суспільства.

Медійна та інформаційна грамотність, за концепцією ЮНЕСКО, об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій:

- інформаційну грамотність — вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію;
- медіаграмотність — вміння отримувати доступ до медіа, а також створювати контент для самовираження та спілкування;
- технологічну/цифрову грамотність — передбачає вміння користуватися сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням з урахуванням усіх можливостей.

На реалізацію Стратегії інформаційної безпеки, підвищення рівня критичного мислення спрямований Національний проєкт із медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики України, який надає можливості з підвищення рівня медіаграмотності серед усіх вікових груп населення. Українське суспільство потребує не тільки широкого вироблення навичок формування медійної, інформаційної грамотності, але й розширення доступу до медійної освіти.

Спеціалізовані бібліотеки для дітей є тими установами, які мають усі можливості для того, щоб долучитися до формування медіаграмотного споживача і, таким чином, формувати і для себе нову компетентність та новий імідж для аудиторії. Медіаосвіта в бібліотечній сфері виокремлює як мінімум два взаємопов'язаних напрями: медіаосвіта користувачів та медіаосвіта фахівців у структурі професійного розвитку. Місія сучасної бібліотеки — допомагати своїм користувачам вчитися компетентно споживати будь-яку інформацію з масмедіа та вміти створювати свій власний медіапродукт. Бібліотеки для дітей не тільки забезпечують юним

користувачам відкритий та оперативний доступ до інформаційних ресурсів, а й одночасно є центрами виховання культури медіаспоживання.

Щоб виявити рівень медійної та інформаційної грамотності, власне трансляторів інформаційної культури – бібліотекарів дитячих бібліотек – Національна бібліотека України для дітей проводить дослідження «Індекс медійної та інформаційної грамотності бібліотекарів обласних бібліотек для дітей». Співорганізатори дослідження — обласні бібліотеки для дітей.

II. Мета і завдання дослідження

Мета: визначення реального рівня медійної та інформаційної грамотності бібліотекарів обласних бібліотек для дітей.

Завдання:

- дослідити індивідуальні знання, навички та уміння бібліотечних фахівців у володінні інформаційно-комунікаційними технологіями;
- рівень критичної оцінки інформації, отриманої з медійного середовища;
- визначити індекс медійної та інформаційної грамотності бібліотекарів.

III. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт – бібліотечні фахівці обласних бібліотек для дітей.

Предмет – медійна та інформаційна грамотність бібліотечних фахівців.

IV. Учасники дослідження

Організатор дослідження – Національна бібліотека України для дітей:

- розробка програми і методики;
- організація дослідження;
- узагальнення отриманих даних;
- видання аналітичної довідки.

Співорганізатори – обласні бібліотеки для дітей:

- роз'яснення методики дослідження;
- забезпечення своєчасного заповнення анкет респондентами;
- збір та узагальнення даних по бібліотеці;
- відправлення узагальнених даних та анкет у передбачуваних методикою обсягах до Національної бібліотеки України для дітей.

Бази проведення: обласні бібліотеки для дітей.

V. Методи та інструментарій проведення дослідження

Для вирішення поставлених у дослідженні завдань використовуються такі **методи**:

соціологічні – анкетування, експертна оцінка (власний погляд респондентів на дану проблему);

аналітичні – аналіз закономірностей, синтезування ситуації.

Для реалізації дослідницьких процедур розроблені відповідні таблиці.

VI. Інструментарій

Під час дослідження проводиться суцільне анкетне онлайн-опитування всіх бібліотечних фахівців обласної бібліотеки для дітей («Анкета бібліотекаря», додаток № 1). Вибірка репрезентативна за статусом бібліотеки, посадою, освітою, віком.

Учасники дослідження — бібліотечні фахівці — достовірно заповнюють онлайн-анкету. Призначені за хід проведення дослідження співробітники відповідають за повне заповнення анкет респондентами.

Термін заповнення анкет респондентами до 21 листопада 2022 року.

Анкета бібліотекаря

Шановні колеги!

Національна бібліотека України для дітей проводить соціологічне дослідження

**«Індекс медійної та інформаційної грамотності
бібліотекарів обласних бібліотек для дітей»**

Просимо Вас дати відповіді на наступні запитання.

1. Яким пристроєм Ви найчастіше користуєтеся для доступу в інтернет?

- смартфон
- ноутбук
- стаціонарний комп'ютер
- планшет
- смарт-ТБ

2. З якою метою Ви, як правило, використовуєте інтернет (виберіть до 5 варіантів відповідей)?

- шукаю необхідну по роботі інформацію
- читаю новини
- спілкуюся у соцмережах, месенджерах
- переглядаю відео, фільми
- здійснюю покупки через інтернет
- роблю онлайн-платежі
- завантажую фото, відео, аудіофайли
- переглядаю інтернет-телебачення/стріми
- роблю дописи в чатах
- граю в онлайн-ігри
- створюю і розмішую власний контент
- навчаюсь: проходжу курси, тренінги тощо
- інше _____

3. Чи погоджуєтеся Ви, чи ні з даними судженнями

	Так	Ні	Частк ово	Важко сказат и
Я вважаю проблему захисту персональних даних в інтернеті дуже актуальною				
Використання ліцензійного програмного забезпечення – запорука безпеки в інтернеті				
Я можу самостійно зняти відео, відредагувати й розмістити його в інтернеті				
Я майже ніколи не змінюю свої паролі доступу до сайтів, соцмереж				
Зазвичай я не перевіряю акаунт людини в соцмережі, якщо отримую від неї запит у друзі				
Я застосовую двофакторну (двоетапну) автентифікацію скрізь, де це можливо				
В мене є акаунти у понад трьох соціальних мережах				
Я ставлюся до ведення власного профілю в соцмережах як до інструменту формування професійної та ділової репутації				
Я користуюся VPN-програмою, яка приховує IP-адресу і шифрує всі дії в інтернеті				

4. Наскільки проблема дезінформації актуальна особисто для Вас?

- актуальна, я не завжди можу вирізнити фейки
- актуальна, бо фейки формують хибні уявлення
- не актуальна, я можу їх вирізнити
- не актуальна, я майже не бачу дезінформації у ЗМІ
- важко сказати

5. Які з цих джерел інформації Ви вважаєте надійними (оберіть ті варіанти, які вважаєте правильними)?

- інтерв'ю з очевидцем події
- думка відомого експерта
- посилання на інформацію від офіційних органів влади
- аналітика чи коментар громадської організації, що задіяна у цій сфері
- офіційні повідомлення для преси на урядових вебсайтах
- інтерв'ю з посадовою особою
- повідомлення інформаційного агентства
- вебсторінка міжнародної організації
- особистий акаунт політика у соціальній мережі

6. Яким місцевим інформаційним каналам Ви довіряєте? _____

7. З якими діючими проєктами з медіаграмотності в Україні Ви знайомі? _____

8. Чи відвідували Ви заняття або спеціальні курси з медіаосвіти/медіаграмотності?

- так відвідував/ла
- чув/ла, що такі є, але не відвідував/ла
- ні

9. Чи проходили Ви національний тест на цифрову грамотність «Цифрограм» від Міністерства цифрової трансформації України на онлайн-платформі «Дія. Цифрова освіта»?

так ні

10. Чи проходили Ви Національний тест із медіаграмотності, який проводився національним проєктом «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики України спільно з програмою USAID «Мріємо та діємо» та проєктом «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» 27.10.2022 р. у межах «Глобального тижня медіаграмотності»?

так ні

11. Оцініть рівень своєї медіаграмотності:

низький нижче середнього середній вище середнього високий

12. Вкажіть:

Область: _____

Посада, відділ _____

Освіта: середня спеціальна повна/неповна

вища інша _____

Вік: 18-25 років 26-45 р. 46-55р. старше 56 р.

Стать: чоловіча жіноча